

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี” เป็นผลมาจากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีการปกครองตนเอง โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งรวมถึงการกระจายอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างระบบการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของสาธารณชนเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ประกอบกับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 มุ่งเน้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินงานตามภาระหน้าที่โดยยึดหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จึงได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เพื่อนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลเสนอต่อผู้บริหาร เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว และนำผลการศึกษาไปปรับปรุงการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี จำนวน 278 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency) สถิติเชิงอนุมาน t-test และ One-way ANOVA หากพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะทำการทดสอบหาความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD (Least Significant Difference Test) ซึ่งผลการศึกษานำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาพบว่าโดยทั่วไปกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 52.52 มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป มากที่สุด ร้อยละ 27.70 โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 28.06 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.88

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวมรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.17, SD = 0.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.20, SD = 0.54$) โดยมีความคิดเห็นเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.18, SD = 0.55$) ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.18, SD = 0.56$) ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.17, SD = 0.62$) ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.15, SD = 0.63$) ตามลำดับและด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.12, SD = 0.59$) แต่มีความคิดเห็นเป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยในแต่ละด้านได้ ดังนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.12, SD = 0.59$) โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ผู้บริหารปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.19, SD = 0.74$) รองลงมาคือ อบต.หนองบัว ออกข้อบังคับตำบลโดยมุ่งความเป็นธรรมและรักษาผลประโยชน์ของประชาชน

เป็นหลัก เปิดเวทีให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.14, SD = 0.74$) และระดับต่ำที่สุด คือ อบรม.หนองบัวปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเสมอภาค ($\bar{X} = 3.08, SD = 0.69$)

2. ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมเนียมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีความ
 คิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.17, SD = 0.62$) โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ
 เจ้าหน้าที่ของ อบรม.หนองบัว มีมนุษยสัมพันธ์ดี สุภาพอ่อนโยน และมีไมตรีจิตพร้อมให้บริการ
 ($\bar{X} = 3.28, SD = 0.68$) รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ของ อบรม.หนองบัว ปฏิบัติงานด้วยความสุจริตตรง
 ต่อเวลา บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค ($\bar{X} = 3.22, SD = 0.69$) และระดับต่ำสุด คือ คณะ
 ผู้บริหาร อบรม.หนองบัว จัดสรรงบประมาณให้ทุกหมู่บ้านและเป็นไปตามระเบียบ
 ($\bar{X} = 3.09, SD = 0.85$)

3. ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมเนียมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีความ
 คิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.18, SD = 0.55$) โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ
 เรื่อง กระบวนการทำงานของ อบรม.หนองบัว ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้วย
 วิธี และรูปแบบต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย ปัดประกาศ ประชุมชี้แจงและแจ้งผู้นำชุมชน
 ($\bar{X} = 3.23, SD = 0.69$) รองลงมาคือ อบรม.หนองบัวดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้าง โดยปฏิบัติตาม
 กฎหมายและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.18, SD = 0.76$) และระดับต่ำสุด
 อบรม.หนองบัว ทำงานอย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมาพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบ ($\bar{X} = 3.15,$
 $SD = 0.68$)

4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมเนียมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีความ
 คิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.20, SD = 0.54$) โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ อบรม.
 หนองบัว มีการจัดเวทีประชาคมในการรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชน
 ($\bar{X} = 3.37, SD = 0.65$) รองลงมาคือ อบรม.หนองบัว มีการแต่งตั้งตัวแทนของประชาชนไปเป็น
 คณะกรรมการในการจัดซื้อ-จัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.21, SD = 0.69$) และ
 ระดับต่ำสุด คือ อบรม.หนองบัว มีการตอบสนองและนำข้อคิดเห็นที่รับฟัง มาใช้ในการตัดสินใจ
 หรือปรับปรุงการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.05, SD = 0.76$)

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมเนียมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีความ
 คิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.18, SD = 0.56$) โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ อบรม.

หนองบัว นำโครงการกิจกรรมที่ผ่านกระบวนการประชาคมไปบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาตำบลของ อบต. ($\bar{X} = 3.35, SD = 0.60$) รองลงมาคือ อบต.หนองบัว เอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนของ ประชาชนและมีศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ ($\bar{X} = 3.16, SD = 0.73$) และระดับต่ำสุด คือ อบต.หนอง บัว มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาของประชาชน ($\bar{X} = 3.10, SD = 0.76$)

6. ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีความ คิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.15, SD = 0.63$) โดยด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ อบต. หนองบัว มีการจัดสรรงบประมาณพัฒนาตำบลครอบคลุมทุกด้าน ($\bar{X} = 3.17, SD = 0.72$) รองลงมาคือ อบต.หนองบัว ทำโครงการ โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุด กับประชาชน ($\bar{X} = 3.17, SD = 0.73$) และระดับต่ำสุด คือ อบต.หนองบัว ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง จำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมและชุมชน ($\bar{X} = 3.11, SD = 0.75$)

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบเพศกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามลักษณะบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตาม หลักธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน จึงขอรับสมมติฐานการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมชาติขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี แตกต่าง ไปจากผู้ที่มีอายุมากกว่า 40-50 ปี และผู้ที่มีอายุ 20-30 ปี, อายุมากกว่า 30-40 ปี, อายุมากกว่า 40-50 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มี อายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป

ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามลักษณะบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผล

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี

จากการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี ในภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับดีมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ อนุรัตน์ จักรเจริญพรชัย (2549, บทคัดย่อ) การศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหมอนาง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับบวร วิเศษสุนทร (2550) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ขัดแย้งกับ ภักดี ศรีเมือง (2549) ศึกษาเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีความคิดต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และขัดแย้งกับ ทรงชัย นกขมื่น (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการที่พบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และขัดแย้งกับ เจริญฤทธิ์ อุ่นเจริญทวีสิน (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสมเด็จเห็นว่าปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ในความคิดของผู้วิจัยเห็นว่า การที่ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับดีมากนั้น ส่วนหนึ่งมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีหน้าที่ในการดำเนินงานจัดสรรทรัพยากร และงบประมาณของ

องค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคมไทย โดยยึดกรอบแนวทางในการบริหารราชการแบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล จึงได้นำหลักธรรมาภิบาลไปบริหารจัดการเพื่อกำหนดเป็นแนวทางเป้าหมายมุ่งให้เกิดประโยชน์และตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน การแบ่งอำนาจหน้าที่ตามภาระหน้าที่ของแต่ละงานไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นการรองรับการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ทุก ๆ ด้าน ส่งผลให้ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ทั้ง 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยมีความคิดเห็นในด้านหลักการมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความโปร่งใส และด้านหลักนิติธรรมอยู่ในอันดับสุดท้าย ผู้วิจัยมีความคิดเห็นต่อผลการศึกษาวิจัยดังกล่าว ดังนี้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ อนูรัตน์ จักรเจริญพรชัย (2549) ได้ทำการการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคมจังหวัดชลบุรีพบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) และสอดคล้องกับ บวร วิเศษสุนทร (2550) ได้ทำการการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) และขัดแย้งกับ ภาคภูมิ นิยมวิทย์พันธุ์ (2546) ศึกษาเรื่องความเป็นธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี พบว่าด้านนิติธรรม ประชาชนยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อบังคับตำบล โดยส่วนใหญ่มักใช้วิธีการร้องเรียนผ่านสมาชิก หรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำไปประชุมเพื่อแก้ปัญหา และได้ออกเป็นข้อบังคับตำบลส่วนการอบรมเรื่องกฎหมายท้องถิ่นพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลดงบังได้ดำเนินการในเรื่องนี้น้อย

ดังนั้น จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชาชนมีความคิดเห็นด้านหลักนิติธรรมในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ ไม่มีการปฏิบัติกับกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่ง เป็นกรณีพิเศษและมีการออกข้อบัญญัติโดยมุ่งรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักและยังมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นพร้อม

ทั้งมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง โดยมีการตีพิมพ์ตามบอร์ดประชาสัมพันธ์ตามหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน

1.2 ด้านหลักคุณธรรม มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ รหัส แสงผ่อง (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่องกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี พบว่า กรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรีและมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสอดคล้องกับ เบญจวรรณ วันศิศรี (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลพบว่า ด้านคุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.75$) และขัดแย้งกับสนธยา ราชสีห์ (2549) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบลอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา พบว่า พนักงานส่วนตำบลในอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เห็นว่าการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาอุปสรรคในระดับปานกลาง

ดังนั้น จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชาชนมีความคิดเห็นด้านคุณธรรมในระดับมาก เนื่องมาจาก เจ้าหน้าที่ของ อบต.หนองบัว มีมนุษยสัมพันธ์ดี สุภาพ ปฏิบัติงานด้วยความสุจริต ตรงต่อเวลา บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคถูกต้อง ยกตัวอย่างเช่น การให้บริการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการแจกจ่ายถังขยะให้กับทุกครัวเรือนและมีรถขยะในการให้บริการจัดเก็บขยะ และนอกจากนี้ก็มีการให้บริการด้านขออนุญาตก่อสร้าง และผู้บริหารมีการจัดสรรงบประมาณได้ครบทุกหมู่บ้าน

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ อนุรัตน์ จักรเจริญพรชัย (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหมอนนาง อำเภอพนัสนิคมจังหวัดชลบุรีพบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมด้านหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) และสอดคล้องกับ อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล (2550) ได้ศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาเขตอำเภอ

หนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) ซึ่งขัดแย้งกับ เบลูจวรรณ วันดีศรี (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลพบว่า ด้านความโปร่งใสในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 2.27$) และขัดแย้งกับบรร วิเศษสุนทร (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความโปร่งใสใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$)

ดังนั้น จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชาชนมีความคิดเห็นด้านหลักความโปร่งใสในระดับมาก เนื่องมาจากกระบวนการทำงานของ อบต.หนองบัว มีการทำงานแบบเปิดเผยและมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้วยการประกาศตามเสียงตามสาย ปิดประกาศตามหมู่บ้าน และมีการประชุมชี้แจงและแจ้งผู้นำชุมชนทราบทุกเรื่อง พร้อมทั้งมีการดำเนินการจัดซื้อ-จัดจ้าง โดยปฏิบัติตามระเบียบโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ วรพจน์ ประชิตวัตติ (2542) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมของ อบต. พบว่า ในภาพรวมระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.89$) และขัดแย้งกับทรงชัย นกขมิ้น (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเป็นธรรมาภิบาลในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.58$) และขัดแย้งกับ นิติธร เพชรกันหา (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดชัยภูมิ” ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่และความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$)

ดังนั้น จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชาชนมีความคิดเห็นด้านหลักการมีส่วนร่วมในระดับมาก เนื่องมาจาก อบต.หนองบัว มีการจัดเวทีประชาคมในการรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชนเพื่อนำมาจัดทำแผนดำเนินงานประจำปี และในการดำเนินการสอบราคา

จัดซื้อ-จัดจ้าง ได้มีการแต่งตั้งตัวแทนของประชาชน เช่น ไปเป็นคณะกรรมการเปิดซองสอบราคา ประกวดราคาของอบต. เป็นต้น และยังนำความคิดเห็นที่ได้รับฟังมาจากการประชาคมมาใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ อนุรัตน์ จักรเจริญพรชัย (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหมอนาง อำเภอพนัสนิคมจังหวัดชลบุรีพบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมด้านหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) และสอดคล้องกับ บวร วิเศษสุนทร (2550) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) ซึ่งขัดแย้งกับ เคนยฤทธิ์ อุ๋นเจริญทวีสิน (2553) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสมเด็จ เห็นว่าปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมด้านหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70$)

ดังนั้น จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชาชนมีความคิดเห็นด้านความรับผิดชอบในระดับมาก เนื่องมาจาก อบต.หนองบัว ได้มีการนำโครงการกิจกรรมที่ผ่านกระบวนการประชาคมไปบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาตำบลของ อบต. และ อบต.หนองบัวมีความเอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน มีการมอบหมายงานในหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีการจัดตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์เพื่อรองรับการร้องเรียนปัญหาจากประชาชนโดยตรงและพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในทุก ๆ เรื่อง และยังมีการทำประชาพิจารณ์เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ รหัส แสงส่อง (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่องกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี พบว่า กรมการบริการและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรีและมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลัก

ธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสอดคล้องกับ อภิชาติ โชติชัชวาลย์กุล (2550) ได้ศึกษา หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาเขตอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) และสอดคล้องกับ ทรงชัย นกขมิ้น (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเป็นธรรมาภิบาลในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) ซึ่งขัดแย้งกับ ภักดี ศรีเมือง (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีความคิดต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับปานกลาง

ดังนั้น จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชาชนมีความคิดเห็นด้านความความคุ้มค่าในระดับมาก เนื่องจากจาก อบต.หนองบัว ได้มีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อพัฒนาตำบลครอบคลุมทุกหมู่บ้านและทุก ๆ ด้าน โดยดำเนินการโครงการตามลำดับความจำเป็นเร่งด่วนว่าควรจะดำเนินการตามโครงการอะไรก่อนหลัง การจัดซื้อ จัดจ้างมุ่งให้เกิดการประหยัด ต่อรองราคากับผู้รับจ้างได้ต่ำกว่าราคากลาง ทำให้มีงบประมาณเหลือไปดำเนินการโครงการอื่นเพิ่มขึ้น รมรงค์ให้พนักงานและเจ้าหน้าที่บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและประหยัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณและควบคุมการใช้ครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โดยการนำข้อมูลทั่วไปของประชาชนมาทดสอบหาความแตกต่างกับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษาและรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 เพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นพพล สุรวัชรินทร์ (2547) ศึกษาเรื่องการนำ
 หลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามที่เสนอของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่
 ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีทัศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน
 องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับบวร วิเศษสุนทร (2550) ศึกษาเรื่อง
 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอ
 เมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ใน
 องค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับ อนุรัตน์
 จักรเจริญพรชัย (2549) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการตามหลัก
 ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหมอนนาง อำเภอ
 พนมสนิมจังหวัดชลบุรี การศึกษาพบว่าประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตาม
 หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคุณลักษณะของประชาชนที่แตกต่างกัน
 ซึ่งประกอบด้วย เพศ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหาร
 จัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล และขัดแย้งกับ ทรงชัย นกขมิ้น (2552)
 ศึกษาเรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา
 องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความ
 คิดเห็นต่อระดับความเป็นธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้
 เนื่องจากพนักงาน และเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวส่วนใหญ่เป็นคนใน
 พื้นที่ ประกอบกับการบริหารงานของคณะผู้บริหารมีการลงพื้นที่ทำงานร่วมกับมวลชนบ่อย จึงมี
 ความคุ้นเคยสนิทสนมกันเป็นอย่างดี และนอกจากนี้ อบต.หนองบัว ได้คำนึงถึงความต้องการของ
 ประชาชนเป็นหลักเพื่อตอบสนองได้ทันถ่วงที และยังมีการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนถึง
 พื้นที่ เช่น จัดทำโครงการจัดเก็บภาษีเคลื่อนที่เพื่อบริการประชาชนและอำนวยความสะดวกให้แก่
 ประชาชน ส่งผลให้ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่าง

2.2 อายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี แยกต่าง
 กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รหัส สว่างส่อง (2547)
 ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริหาร
 และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรีผลการวิจัย พบว่า กระบวนการบริหาร

การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความรับผิดชอบต่อกรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรีที่มีอายุแตกต่างกันมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ บวร วิเศษสุนทร (2550) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำแนกตามอายุ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งขัดแย้งกับ อัมฉา สาเมเน็ง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในทรศนะพนักงานส่วนตำบลอำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา พบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาและอุปสรรคระดับต่ำและพนักงานส่วนตำบลอำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา มี อายุ ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน และขัดแย้งกับ เจนยุทธ อุ่นเจริญทวีสิน (2553) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสมเด็จที่มีอายุแตกต่างกัน เห็นว่าปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) ทั้งนี้เนื่องมาจากประชาชนที่มีอายุมากเป็นผู้ที่ลงไปสัมผัส และมีความสัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบ่อยที่สุด เช่น เข้าร่วมประชุม ร่วมทำกิจกรรม โครงการต่าง ๆ กับ อบต.บ่อยที่สุด ประกอบกับผู้ที่มีอายุมากมีเวลาว่างจากทำงานมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่าเพราะไม่ได้อยู่ในช่วงวัยทำงาน จึงทำให้ผู้ที่มีอายุมากเกิดความสนใจ และมองเห็นความสำคัญของการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้มองอะไรลึกซึ้งมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ส่งผลให้ ผู้ที่มีอายุมากมีความคิดเห็นแตกต่างกันกับผู้ที่มีอายุน้อยกว่า

2.3 ระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ ทรงชัย นกขมิ้น (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ เจนยุทธ อุ่นเจริญทวีสิน (2553) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารงานตามหลัก

ธรรมชาติของเทศบาลตำบลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าประชาชน
 ในเขตเทศบาลตำบลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่มี ระดับการศึกษา แตกต่างกัน เห็นว่าปัญหาการบริหารงานตามหลัก
 ธรรมชาติของเทศบาลตำบลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน ($p > .05$)
 ซึ่งขัดแย้งกับ อนุรัตน์ จักรเจริญพรชัย (2549) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหาร
 จัดการตามหลักธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล
 หมอนนาง อำเภอพนัสนิคมจังหวัดชลบุรี พบว่าประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนหมอนนางที่มี
 การศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันในความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลัก
 ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลหมอนนางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ
 ขัดแย้งกับ บวร วิเศษสุนทร (2550) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลัก
 ธรรมชาติมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า
 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมชาติมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล
 ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่าง
 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจาก การบริหารงานตามหลักธรรมชาติ (Good
 Governance) เป็นแนวคิดสากลที่กำลังถูกนำมาใช้ในสังคมไทยอย่างแพร่หลาย โดยเป้าหมายของ
 การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมชาติ คือ เพื่อความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ
 และประสิทธิผล ซึ่งวิธีการที่จะสร้างให้เกิด ธรรมชาติขึ้นมาได้ก็คือ การมีความโปร่งใส
 ความรับผิดชอบ ความสามารถในการ ถูกตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ ทำให้
 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันก็สามารถรับรู้แนวทางและวิธีการสร้างธรรมชาติใน
 การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ไม่แตกต่างกัน ส่งผลให้ประชาชนที่มีระดับ
 การศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมชาติ ขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่าง

2.4 รายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตาม
 หลักธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ วรพจน์ ประชิตวัตติ (2542) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชน
 ในองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของ
 ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีที่มีรายได้ ที่
 แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ อบต.ไม่แตกต่าง และสอดคล้องกับ
 เจนยุทธ อุ่นเจริญทิวสิน (2553) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมชาติของ
 เทศบาลตำบลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในเขตเทศบาล
 ตำบลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ที่มี รายได้ แตกต่างกัน เห็นว่าปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมชาติของเทศบาล

ตำบลสมเด็จพระ อำเภอสมาเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) ซึ่งขัดแย้งกับ รหัส แสงผ่อง (2547) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของ กรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรีผลการวิจัย พบว่า กรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี ที่มี รายได้ แยกต่าง กันมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ และขัดแย้งกับ วิลาสินี เทียนทอง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดี ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อ เดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการที่ดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.05 ทั้งนี้ เนื่องมาจากการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมืองจันทบุรี จังหวัด จันทบุรี ตามหลักธรรมาภิบาลนั้น ได้มีการดำเนินงานอย่างเป็นปกติ ไม่มีการเลือกที่จะปฏิบัติ เฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใด กลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะ โดยจะดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ตามที่จะกระทำได้เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขกับประชาชนในภาพรวมด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้ประชาชนที่มี รายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่าง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ควรกำหนดนโยบายติดตามและประเมินผลการ บริหารงานตามหลักนิธธรรม โดยเฉพาะการปฏิบัติตามกฎหมายข้อบัญญัติให้ถูกต้องและเสมอภาค
2. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ควรกำหนดนโยบายติดตามและประเมินผลการ ทำงานให้เกิดความคุ้มค่า โดยเน้นให้ความสำคัญต่องบประมาณในแง่การประหยัดงบประมาณ โดย มุ่งรักษาผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ควรมีการส่งเสริมให้ข้าราชการได้รับข่าวสาร ในด้านกฎระเบียบในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติงาน เพื่อไม่ให้ เกิดความสับสนและผิดพลาดในการปฏิบัติงาน
2. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว ควรมีการสร้างระบบควบคุมการปฏิบัติการให้ เป็นไปด้วยความสุจริต

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล
กับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี
2. ควรศึกษาหรือวิจัยในขั้นต่อไป ควรเป็นเชิงคุณภาพ เพื่อนำมาใช้เป็นเกณฑ์ร่วม
ในการแก้ปัญหาพิเศษให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University